

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

12 Οκτωβρίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4500

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- 1 Έγκριση Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση».
- 2 Ίδρυση Κοινού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus Mundus Joint Master Degree 2018 του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το ASTON University (UK) και το Institut Mines-Telecom (IMT)/Telecom SudParis (TSP) (F) με τίτλο «SMART TELECOM AND SENSING NETWORKS (SMARTNET)».
- 3 Μεταβολή γνωστικού αντικείμενου του Κώστα Αποστόλου του Αθανασίου, μέλους Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΑΙ.Π.) του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 1030/19-9-2018 (1)

Έγκριση Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση».

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 45 και 85.

2. Την αριθμ. 163204/Ζ1/29-9-2017 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

3. Την αριθμ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4334/12-12-2017, τ. Β') με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών».

4. Τις παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 19 και της παρ. 3α του αρ. 42 του ν. 4521/2018 (ΦΕΚ Α' 38) «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις».

5. Τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 (ΦΕΚ Α' 102).

6. Τις διατάξεις του ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ Α' 195), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

7. Τις διατάξεις του ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 83), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

8. Το π.δ. 85/31-5-2013 (ΦΕΚ Α' 124) «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών».

9. Τις διατάξεις του ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 (ΦΕΚ 189/τ. Α' /02-08-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

10. Το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 10η/26-04-2018).

11. Το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 9-5-2018).

12. Το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 14-5-2018).

13. Το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

την έγκριση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (ΤΙΓΦ) του ΕΚΠΑ, με τίτλο ««Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση» από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 ως ακολούθως:

Άρθρο 1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Το ΠΜΣ «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση» συνιστά επανίδρυση-μερική τροποποίηση του ΠΜΣ «Ελληνορωμαϊκές-Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Λογοτεχνία, Ιστορία και Πολιτισμός» που λειτουργεί στο ΤΙΓΦ από το 2008 (ΦΕΚ 2561/18.12.2008, τ. Β') και αντικαταστάθηκε/αναμορφώθηκε το 2014 με την υπουργική απόφαση 140900/Β7/8-9-2014 (ΦΕΚ 2464/16.09.2014 τ. Β').

Σκοπός του ΠΜΣ «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο των ελληνοϊταλικών σπουδών στην Ιστορία, τη Λογοτεχνία και την Κλασική Παράδοση.

Επιμέρους σκοποί του προγράμματος είναι:

- Η παροχή γνώσεων υψηλού επιστημονικού επιπέδου με στόχο την παραγωγή εξειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού, ικανού να καλύψει ανάγκες για έρευνα και διδασκαλία υψηλού επιπέδου στα ΑΕΙ της χώρας μας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πεδία: α) των λογοτεχνικών αλληλεπιδράσεων, καθώς και β) των αμφίδρομων ιστορικών και διαπολιτισμικών σχέσεων μεταξύ της Ελλάδας και της Ιταλίας.

- Η επιμόρφωση των πτυχιούχων των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, όπως επίσης και των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις σύγχρονες μεθόδους της Συγκριτικής Λογοτεχνίας και των ελληνοϊταλικών ιστορικών -διαπολιτισμικών σχέσεων στο πλαίσιο της σύγχρονης Ευρώπης.

- Η εκπαίδευση στη χρήση νέων τεχνολογιών και στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων στην έρευνα της Λογοτεχνίας, της Ιστορίας και του Πολιτισμού με στόχο την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης των σπουδών και την προβολή τους στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα.

- Η παραγωγή ερευνητικού έργου για το ελληνορωμαϊκό και ελληνοϊταλικό λογοτεχνικό και διαπολιτισμικό γίγνεσθαι.

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή «Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών» στις «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Οι τίτλοι απονέμονται από το τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Άρθρο 2 ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το ν. 4485/2017 είναι:

1. Η συνέλευση του τμήματος.

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ: απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ

των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος. Ειδικότερα:

Εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.

Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση του τμήματος.

Εξετάζει φοιτητικά θέματα, όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, αναγνώρισης μαθημάτων από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων, και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του τμήματος.

Με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του τμήματος αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης του τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ.

β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.

ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

στ) Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Το ΠΜΣ «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση» υποστηρίζεται από τη Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κ.λπ.

Άρθρο 3

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση» γίνονται δεκτοί δεκαπέντε (15) κάτοχοι τίτλου του Α' κύκλου σπουδών, εκ των οποίων:

Α) οι δέκα (10) από πανεπιστημιακά τμήματα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και του ΑΠΘ ή της αλλοδαπής, και

Β) οι πέντε (5) από πανεπιστημιακά τμήματα ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών.

Σε ό,τι αφορά την κατηγορία Β, γίνονται δεκτοί, εκτός των πτυχιούχων των παραπάνω τμημάτων, και απόφοιτοι άλλων πανεπιστημιακών τμημάτων ή ΤΕΙ, εφόσον η ΣΕ κρίνει ότι οι σπουδές ή/και το ερευνητικό-συγγραφικό έργο των υποψηφίων είναι συναφές με το περιεχόμενο του ΠΜΣ.

Σε περίπτωση μη κάλυψης των προκηρυσσόμενων θέσεων της μίας εκ των δύο κατηγοριών (Α και Β), δύναται η Συνέλευση, μετά από πρόταση της ΣΕ, να αποφασίσει την επιλογή επιπλέον υποψηφίων από την άλλη κατηγορία.

Για τους πτυχιούχους όλων των τμημάτων της αλλοδαπής απαιτείται η αναγνώριση του τίτλου σπουδών τους από τον ΔΟΑΤΑΠ.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι υπότροφοι του ΙΚΥ και μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΤ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του ν. 4485/2017.

Το ΠΜΣ προγραμματίζεται να απασχολεί δέκα (10) συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής. Αυτό αντιστοιχεί σε περίπου δύο (2) διδάσκοντες ανά φοιτητή.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας είναι περίπου δεκαπέντε (15) ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου (80) προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των (13) διδασκόντων του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του κανονισμού.

Άρθρο 4

ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Κάθε ακαδημαϊκό έτος (1-31 Μαΐου), με απόφαση της Συνέλευσης του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη

για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης του τμήματος. Δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν όσοι έλαβαν το πτυχίο τους ή αποδεδειγμένα περάτωσαν τις σπουδές τους μέχρι τα τέλη Αυγούστου του έτους δημοσίευσης της προκήρυξης.

Η επιλογή για την εισαγωγή των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται από τη ΣΕ στο διάστημα 5 με 15 Σεπτεμβρίου κάθε έτους με βάση τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν τις αιτήσεις, καθώς και με προσωπική συνέντευξη και γραπτή εξέταση των υποψηφίων, στη βάση όσων ορίζει ο νόμος 4485/2017 και οι προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής.
2. Βιογραφικό σημείωμα.
3. Επικυρωμένο Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών.
4. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν.
5. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν.
6. Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου.
7. Δύο συστατικές επιστολές μελών ΔΕΠ (δεν απαιτούνται για αποφοίτους του ΤΙΓΦ του ΕΚΠΑ).
8. Πιστοποιητικό γνώσης της Ιταλικής σε υψηλό επίπεδο (B2) (συνιστά προϋπόθεση για τη συμμετοχή των υποψηφίων στη διαδικασία).

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρ. 34, παρ. 7 του ν. 4485/2017.

Η επιλογή των εισακτέων βασίζεται στα ακόλουθα κριτήρια:

Α) για τους αποφοίτους τμημάτων Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας:

- Βαθμός πτυχίου (40%).
- Βαθμολογία μαθημάτων στα συναφή με το ΠΜΣ προπτυχιακά μαθήματα (25%).
- Ερευνητική-επιστημονική-συγγραφική δραστηριότητα (5%).
- Προφορική συνέντευξη ενώπιον τριμελούς επιτροπής (5%).

• Γραπτή δοκιμασία. Προϋπόθεση για την αποδοχή των φοιτητών στο ΠΜΣ είναι η βαθμολόγηση τους στη γραπτή δοκιμασία με βαθμό ίσο ή μεγαλύτερο του 6 στα 10 (25%).

Β) για αποφοίτους άλλων τμημάτων:

- Βαθμός πτυχίου (40%).
- Πιστοποιημένη γνώση της ιταλικής γλώσσας (25%) (συνιστά προαπαιτούμενο).
- Ερευνητική-επιστημονική-συγγραφική δραστηριότητα (5%).
- Προφορική συνέντευξη ενώπιον τριμελούς επιτροπής (5%).

• Γραπτή δοκιμασία. Προϋπόθεση για την αποδοχή των φοιτητών στο ΠΜΣ είναι η βαθμολόγηση τους στη γραπτή δοκιμασία με βαθμό ίσο ή μεγαλύτερο του 6 στα 10 (25%).

Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση στην ιστοσελίδα του ΤΙΓΦ της απόφασης της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, καλούνται, εφόσον υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

Άρθρο 5

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και απόφαση της Συνέλευσης.

Με απόφαση της Συνέλευσης είναι δυνατή η αναστολή της φοίτησης κατά τη διάρκεια των τριών εξαμήνων διδασκαλίας, κατόπιν πλήρως αιτιολογημένης αίτησης του μεταπτυχιακού φοιτητή. Στη διάρκεια της αναστολής αίρεται η φοιτητική ιδιότητα και όλα τα σχετικά δικαιώματα των φοιτητών. Ο χρόνος αναστολής δεν δύναται να υπερβαίνει τα δύο εξάμηνα και δεν προσμετράται στο συνολικά επιτρεπόμενο ανώτατο χρονικό όριο φοίτησης.

Άρθρο 6

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Στην αρχή κάθε χρονιάς ορίζεται με κλήρωση για κάθε φοιτητή του ΠΜΣ ένα μέλος ΔΕΠ ως ακαδημαϊκός σύμβουλος. Οι φοιτητές οφείλουν να έρχονται σε επαφή με τον σύμβουλο τους για κάθε πρόβλημα, το οποίο ενδέχεται να επηρεάσει την ομαλή πορεία των σπουδών τους.

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Τα μαθήματα κάθε ΠΜΣ αντιστοιχούν σε εξήντα (90) πιστωτικές μονάδες και η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται αποκλειστικά διά ζώσης στις εγκαταστάσεις της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Τα μαθήματα, καθώς και τα προσφερόμενα κάθε έτος σεμινάρια, οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική ή/και την ιταλική γλώσσα.

Οι φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν σε τρία (3) από τα μαθήματα που προσφέρονται κάθε εξάμηνο. Καθένα από τα τρία αυτά μαθήματα αντιστοιχεί σε δέκα (10) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Ο φόρτος εργασίας των φοιτητών αποτιμάται σε περίπου 750 ώρες ανά εξάμηνο. Επιτρέπεται η παρακολούθηση και εξέταση επιπλέον μαθημάτων ανά εξάμηνο μόνο εφόσον αυτά ανήκουν σε εξάμηνο μικρότερο από εκείνο στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι οι φοιτητές.

Τα μαθήματα κατανέμονται στα τρία εξάμηνα διδασκαλίας ως εξής:

Α' Εξάμηνο			
	Μαθήματα*	Διδ. Ώρες	ECTS
1	Μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας	3	10
2	Η συμβολή των Ελλήνων στη διαμόρφωση της Κλασικής και Μεσαιωνικής Λατινικής Λογοτεχνίας-Ελληνορωμαϊκά πρότυπα στη Λογοτεχνία της Δύσης	3	10
3	Ιταλική Αναγέννηση και ελληνικές επιδράσεις, Ουμανισμός και νεο-ουμανιστικές αναβιώσεις στην ελληνική διάνοηση	3	10
4	Αθήνα-Ρώμη: αμφίδρομες πολιτισμικές σχέσεις	3	10
5	Αρχεία και Πηγές για τις αμφίδρομες ελληνοϊταλικές σχέσεις στην Ιστορία και τον Πολιτισμό	3	10
6	Φιλολογία και Τυπογραφία: από τον χειρόγραφο κώδικα στο έντυπο βιβλίο	3	10
7	Μουσικοί «διάλογοι» μεταξύ λατινόφωνης Δύσης και ελληνόφωνης Ανατολής: Μεσαιώνας-Αναγέννηση	3	10
	Σύνολο	9	30 ECTS
Β' Εξάμηνο			
	Μαθήματα*	Διδ. Ώρες	ECTS
1	Ο Πολιτισμός της Ελληνόφωνης Ιταλίας κατά τη Βυζαντινή περίοδο	3	10

2	Η Τέχνη στις λατινοκρατούμενες περιοχές του ελλαδικού χώρου	3	10
3	Λατινικές Κυριαρχίες στην Ανατολική Μεσόγειο	3	10
4	Η Λογοτεχνία στις βενετοκρατούμενες περιοχές του Ελλαδικού Χώρου	3	10
5	Η Ελλάδα στη Λογοτεχνία της Ιταλικής Παλιγγενεσίας	3	10
6	Ταξιδιωτική Λογοτεχνία: Η Ελλάδα στα περιηγητικά κείμενα Ιταλών Λογίων	3	10
7	Το μουσικό αποτύπωμα των ελληνοϊταλικών αλληλεπιδράσεων κατά τους νεότερους χρόνους	3	10
	Σύνολο	9	30
	Γ' Εξάμηνο		
	Μαθήματα*		
		Διδ. ώρες	ECTS
1	Ιταλία και Νεοέλληνες Λογοτέχνες	3	10
2	Ελληνοϊταλικές αλληλεπιδράσεις στον χώρο της Δραματουργίας	3	10
3	Η Ελλάδα στη Σύγχρονη Ιταλική Λογοτεχνία και η Σύγχρονη Ιταλική Λογοτεχνία στην Ελλάδα	3	10
4	Νεοελληνική Διασπορά στην Ιταλική Χερσόνησο	3	10
5	Ελληνικές επιδράσεις σε Ιταλούς διανοούμενους του 20ού αιώνα	3	10
6	Ρητορική παράδοση και Ιταλική μουσική δημιουργία (16ος - 21ος αιώνας)	3	10
7	Ελληνοϊταλικά Θέματα Ιστορίας των Ιδεών και του Πολιτισμού	3	10
	Σύνολο	9	30
	Δ' Εξάμηνο		
	Εκπόνηση Διπλωματικής Μεταπτυχιακής Εργασίας (ΔΜΕ)		
			30
	Σύνολο		120

Η ανακατανομή των μαθημάτων στα εξάμηνα γίνεται με απόφαση της Συνέλευσης κατόπιν εισήγησης της ΣΕ. Οι εισαχθέντες φοιτητές προ της επανίδρυσης του ΠΜΣ (2018-2019) ακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών του έτους εισαγωγής τους ως προς τον αριθμό των μαθημάτων.

Β. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

Α' Εξάμηνο

1. Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας

Ο στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι η διδασκαλία στους/στις φοιτητές/-τριες της συγγραφής μιας επιστημονικής εργασίας, προαπαιτούμενο της οποίας είναι η έρευνα. Τα βασικά εργαλεία (Βιβλιοθήκες, Διαδίκτυο) θα αποτελέσουν τις αρχές οργάνωσης για τη συγκέντρωση Βιβλιογραφίας, που θα οδηγήσει στη συλλογή υλικού για τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος θα παρουσιαστούν όλα τα βήματα που χρειάζονται για την οργάνωση της έρευνας στις ανθρωπιστικές επιστήμες με μεθοδολογικά σύγχρονο και ορθό τρόπο. Μερικά από τα επιμέρους θέματα που θα αναλυθούν είναι:

- Οι επιστημολογικές και οι παρεπόμενες μεθοδολογικές διαφορές μεταξύ των ανθρωπιστικών και των θετικών επιστημών και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πρώτων.

- Η χρήση της γλώσσας στην επιστήμη και ιδιαίτερα στις ανθρωπιστικές επιστήμες.

- Τα διαφορετικά κειμενικά γένη των ερευνητικών εργασιών και ο ακαδημαϊκός λόγος που σχετίζεται με αυτά.

- Τα ποικίλα βιβλιογραφικά πρότυπα και οι αντίστοιχες τυποτεχνικές συμβάσεις που απαιτούνται για τη σύνταξη της εργασίας.

- Η ποιοτική και η ποσοτική εξαγωγή δεδομένων στις ανθρωπιστικές επιστήμες (σύνταξη ερωτηματολογίων, συνέντευξη, αποδελτίωση κ.ά.)

- Η χρήση του διαδικτύου για την υποστήριξη της ερευνητικής εργασίας σε όλα της τα στάδια.

2. Η συμβολή των Ελλήνων στη διαμόρφωση της Κλασικής και Μεσαιωνικής Λατινικής Λογοτεχνίας-Ελληνορωμαϊκά πρότυπα στη Λογοτεχνία της Δύσης

Στόχος του μαθήματος είναι να αναδείξει τη μοναδική και γοητευτική σχέση ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Ρώμη, και παράλληλα να εξετάσει τη διαρκή διαδικασία παιδείας με τη μίμηση της ελληνορωμαϊκής λογοτεχνίας και την αφομοίωση των επιτευγμάτων της από τους ευρωπαϊκούς λαούς. Ο σύγχρονος κόσμος μας συνεχίζει από πολλές απόψεις τον κόσμο της Ελλάδας και της Ρώμης. Ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός δίδαξε και έδωσε σε κάθε εποχή ένα διαφορετικό μάθημα. Οι διδασκόμενοι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να ερευνησουν τα ποικίλα θέματα που ανακύπτουν και με γνώση την κλασική αρχαιότητα να επεκτείνουν την έρευνα τους στις νεότερες και σύγχρονες

σχέσεις των δύο ευρωπαϊκών χωρών στη λογοτεχνία, την ιστορία και τον πολιτισμό.

3. Αθήνα-Ρώμη: αμφίδρομες πολιτισμικές σχέσεις

Με βάση κυρίως τη συνολική μελέτη φιλολογικών κυρίως πηγών επιχειρείται η συγκριτική παρουσίαση βασικών χαρακτηριστικών της θρησκείας στην αρχαία Ελλάδα και στην αρχαία Ρώμη. Η ελληνική αρχαιότητα απασχολεί κυρίως στην αθηναϊκή εκδοχή της, ενώ αφετηρία της συζήτησης για την αρχαία Ρώμη είναι μια σύντομη και γενική προσέγγιση της αυγούστειας θρησκευτικής μεταρρύθμισης, που συνδυάστηκε με την προσπάθεια ενίσχυσης ή διαμόρφωσης της ιστορικής μνήμης προς συγκεκριμένη κατεύθυνση, τη διατήρηση ή τη διαμόρφωση μιας ρωμαϊκής ταυτότητας που αφορούσε συνολικά την ιταλική χερσόνησο και όχι τη Ρώμη αποκλειστικά. Η αναβίωση παλαιών εθίμων και θρησκευτικών τελετουργικών, η επισκευή, αποκατάσταση και συντήρηση παλαιών ναών και ιερών, η επανασύσταση των ιερατικών συλλόγων, η λατρεία παραδοσιακών θεών ή η εισαγωγή νέων λατρειών, είναι εξελίξεις που λειτουργούν παράλληλα με την αναβίωση συγκεκριμένων όψεων του ρωμαϊκού παρελθόντος που περισσότερο ή λιγότερο εμφανώς αναδεικνύουν τη σπουδαιότητα του ρόλου του *princeps*. Στο πλαίσιο αυτό επισημαίνονται ιδιαίτερα εκείνες οι πτυχές του ρωμαϊκού παρελθόντος που αποκαλύπτουν συμπτώσεις ή αντιθέσεις με το ελληνικό στοιχείο, καθώς το τελευταίο αποτελεί διαχρονικά για τους Ρωμαίους σημείο αναφοράς. Πέρα από το βασικό θέμα της θρησκείας, γίνεται συγκριτική αναφορά και σε άλλα κοινωνικά ζητήματα, όπως είναι η θέση της γυναίκας, ο γάμος, η ενίσχυση της τεκνογονίας. Επιχειρείται, τέλος, παράλληλα η συζήτηση θεμάτων όπως ο μύθος/οι μύθοι στο ελληνικό και στο ρωμαϊκό σύμπαν και η επανερμηνεία γνωστών μυθολογικών επεισοδίων της ελληνικής παράδοσης μέσα από το πρίσμα της ρωμαϊκής πραγματικότητας που διακρίνεται από πρόταξη πολιτικών σκοπών.

4. Ιταλική Αναγέννηση και ελληνικές επιδράσεις, Ουμανισμός και νεο-ουμανιστικές αναβιώσεις στην ελληνική διανόηση

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, μεταξύ των οποίων ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

- Η ουμανιστική θεώρηση της ελληνικής αρχαιότητας. Έννοια του ουμανιστή, του Ουμανισμού και της Αναγέννησης. Χρονικά όρια της Ιταλικής Αναγέννησης. Ελληνικές επιδράσεις που δέχτηκε η ιταλική λογοτεχνία της προαναγεννησιακής και της αναγεννησιακής περιόδου, από τον 14ο μ.Χ. έως τον 16ο μ.Χ. αιώνα.

- Διερεύνηση της αναβίωσης του αρχαιοελληνικού πνεύματος στην ουμανιστική σκέψη και τη λογοτεχνία της εποχής, κατά την οποία παρατηρείται μια ιδιαίτερη «αναγέννηση» του αρχαίου κόσμου.

- Δραστηριότητες Ιταλών ουμανιστών και λογίων του Βυζαντίου. Σχέσεις μεταξύ τους. Παρουσία Βυζαντινών διανοουμένων στην Ιταλία, συμβολή στην καλλιέργεια και πρόοδο των ελληνικών σπουδών.

- Κείμενα Ιταλών λογοτεχνών που αναφέρονται σε Έλληνες διανοητές, στον ελληνισμό και τον ελλαδικό

χώρο. Μεταφράσεις, μελέτες και σχολιασμοί ελληνικών κειμένων στην Ιταλία. Σχέσεις λογίων της Ιταλίας με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία.

- Τα μεγάλα ουμανιστικά κέντρα στην Ιταλία. Η Φλωρεντία «λίκνο του Ουμανισμού και της Αναγέννησης».

- Ο ρόλος των Πανεπιστημίων και των Ακαδημιών.

- Λογοτεχνικά είδη ή τάσεις που απηχούν κλασικά πρότυπα και καλλιεργήθηκαν εκείνη την περίοδο.

- Η παρουσία και η σημασία της μυθολογίας στη λογοτεχνία της εποχής.

- Το αρκαδικό ιδεώδες.

- Λαμπρές προσωπικότητες και ένδοξα γεγονότα της ελληνικής ιστορίας σε λογοτεχνικά κείμενα. Ανακλήσεις ιστορικών μεγαλείων, νοσταλγία της αίγλης των αρχαιοελληνικών πόλεων.

- Εξέταση αντιπροσωπευτικών λογοτεχνικών κειμένων. Ανάλυση αποσπασμάτων (πραγματειών, επικών, λυρικών και βουκολικών ποιημάτων, δραμάτων, νουβελών κ.λπ.).

- Ο Νεο-Ουμανισμός (Nuovo Umanesimo) στην Ιταλία του Εικοστού αιώνα.

- Η Ιταλική Αναγέννηση, οι κορυφαίοι εκπρόσωποι και τα διασημότερα λογοτεχνήματα της στο έργο Ελλήνων διανοουμένων.

5. Αρχαία και Πηγές για τις αμφίδρομες ελληνοϊταλικές σχέσεις στην Ιστορία και στον Πολιτισμό

Η ιστορία του Νέου Ελληνισμού για την περίοδο πριν από τη συγκρότηση του Ελληνικού Κράτους στηρίχτηκε, και στηρίζεται, σε μεγάλο βαθμό στα αρχαία ευρωπαϊκών χωρών που είτε κατείχαν εδάφη στην ανατολική Μεσόγειο είτε ενδιαφέρονταν για την άσκηση επιρροής, οικονομικής και πολιτικής, στην περιοχή. Ανάμεσα σε αυτά τα κράτη η Βενετία κατέχει κεντρική θέση, καθώς στην επικράτεια της ανήκε μέχρι το 1797 σημαντικό τμήμα του παράκτιου και νησιωτικού ελλαδικού χώρου. Σε μικρότερο βαθμό και για διαφορετικούς λόγους μάς ενδιαφέρουν εδώ κράτη που είχαν οικονομικά, θρησκευτικά ή πολιτικά συμφέροντα στην Ανατολή, όπως το δουκάτο της Τοσκάνης (Λιβόρνο), το βασίλειο της Νεαπόλεως, το Κράτος της Εκκλησίας κ.ά.

Αντικείμενο του παρόντος μαθήματος αποτελεί η εξέταση των σημαντικότερων κατηγοριών αρχαιολογικού υλικού που παρήχθη σε ιταλικά κράτη και περιλαμβάνει πολύτιμες πληροφορίες για την έρευνα των ελληνοϊταλικών σχέσεων στην Ιστορία και τον Πολιτισμό, σε συνδυασμό με τη μελέτη των ιστορικών συγκυριών και την ιστορία των διοικητικών θεσμών που οδήγησαν στην παραγωγή αυτού του υλικού. Μέρος του μαθήματος αποτελεί επίσης η παλαιογραφική άσκηση των φοιτητών.

6. «Φιλολογία και τυπογραφία. Από τον χειρόγραφο κώδικα στο έντυπο βιβλίο».

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη της ιστορίας του βιβλίου από την αρχαιότητα έως και την εμφάνιση της τυπογραφίας. Διερευνάται η φιλολογική δραστηριότητα των Ιταλών ουμανιστών και η καθοριστική επίδραση της τυπογραφίας στη διάδοση της κλασικής γραμματείας και τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων της λογοτεχνικής παραγωγής της Αναγέννησης.

Ειδικότερα θέματα που εξετάζονται είναι τα εξής:

- Το βιβλίο κατά την αρχαιότητα - η μετάβαση από τον κύλινδρο στον κώδικα.

- Η φιλολογική δραστηριότητα κατά τους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους.
- Ουμανισμός και Φιλολογία.
- Το φιλολογικό έργο των Ιταλών ουμανιστών και η καθοριστική συμβολή της Λατινικής και της Αρχαίας Ελληνικής στη διαμόρφωση του ουμανιστικού ιδεώδους. Απηχρήσεις των κλασικών στα λατινικά έργα λογίων ουμανιστών.
- Η συγκρότηση των βιβλιοθηκών. Από τις μοναστηριακές στις ουμανιστικές βιβλιοθήκες. Ανακαλύψεις και συλλογές.
- Η τυπογραφία στην Ιταλία της Αναγέννησης. Η μετάβαση από τα χειρόγραφα στα έντυπα βιβλία. Εκδοτική δραστηριότητα - μεταφράσεις. Έλληνες - Ιταλοί λόγιοι στην υπηρεσία του εντύπου.

7. Μουσικοί «διάλογοι» μεταξύ λατινόφωνης Δύσης και ελληνόφωνης Ανατολής: Μεσαίωνα - Αναγέννηση

Κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης ευρωπαϊκής περιόδου οι στενές, αν και συχνά τεταμένες σχέσεις Δύσης και Ανατολής ευνόησαν την αλληλεπίδραση στον τομέα των τεχνών. Ενώ όμως η καλλιτεχνική αποτύπωση είναι σαφέστερα έκδηλη στα λογοτεχνικά και εικαστικά έργα, η αντίστοιχη μουσική έκφανση δεν είναι ευρέως γνωστή, εν μέρει εξαιτίας της φευγαλέας φύσης του μουσικού έργου, που προϋποθέτει τη διαδικασία της εκτέλεσης ως κυρίαρχου μέσου επικοινωνίας με το ευρύτερο κοινό. Μέσα από το μεταπτυχιακό αυτό μάθημα θα διερευνηθούν βασικές πτυχές των μουσικών ανταλλαγών μεταξύ λατινόφωνης Δύσης και ελληνόφωνης Ανατολής κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης. Θα εξεταστούν κατ' αρχήν οι μεσαιωνικές ερμηνείες- και παρερμηνείες- των αρχαιοελληνικών θεωρητικών πηγών για τη μουσική καθώς και η ανεξίτηλη σφραγίδα του βυζαντινού συστήματος των ήχων στο θεωρητικό υπόβαθρο της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής. Στη συνέχεια το μάθημα θα εστιάσει στη λατινο-ιταλική μουσική δημιουργία που συνδέεται με τον ελλαδικό χώρο κατά την περίοδο του ύστερου Μεσαίωνα και της Αναγέννησης εξερευνώντας τρεις βασικούς άξονες: α) ιστορικά γεγονότα που αφορούν τον ελληνικό χώρο και μνημονεύτηκαν σε μουσικές συνθέσεις ιταλών και γαλλο-φλαμανδών συνθετών στην υπηρεσία ιταλών ηγεμόνων, β) τον ρόλο του αρκαδικού μύθου στην ιταλική μουσική και γ) την παρουσία μουσικών από τη βενετοκρατούμενη Ελλάδα σε ιταλικές αυλές. Θα αναδειχθούν έτσι μουσικά έργα, πραγματείες, ποιητικά κείμενα και φυσιογνωμίες που μαρτυρούν τις αλληλεπιδράσεις ιταλικού και ελλαδικού χώρου και τον ρόλο των εξ Ανατολής επιρροών πάνω στο πολιτιστικό τοπίο που διαμόρφωσε τη νεότερη ευρωπαϊκή περίοδο.

Β' Εξάμηνο

1. Ο Πολιτισμός της Ελληνόφωνης Ιταλίας κατά τη Βυζαντινή περίοδο.

Οι πνευματικές σχέσεις Βυζαντίου-Κάτω Ιταλίας θα αποτελέσουν το βασικό αντικείμενο του μαθήματος. Ειδικότερα θα εξετασθούν:

- Α) Οι πολιτιστικές επαφές Βυζαντίου-Ιταλίας κατά την περίοδο της Εικονομαχίας.
- Β) Η αναγέννηση των γραμμάτων στην Κάτω Ιταλία τον ΙΑ' - ΙΒ' αιώνα.

Γ) Η πνευματική κίνηση στην Σικελία κατά την περίοδο των Νορμανδών (ΙΒ' αι.).

Δ) Σχέσεις Βυζαντίου-ελληνόφωνης Κάτω Ιταλίας κατά την Παλαιολογία περίοδο.

Θα μελετηθεί επίσης η παρουσία της ελληνικής γλώσσας σε περιοχές της ιταλικής χερσονήσου (Απουλία, Καλαβρία, Σικελία, Σαρδηνία) κατά τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου, καθώς και γλωσσικά και πολιτισμικά φαινόμενα σε κείμενα της λαϊκής παράδοσης.

2. Η Τέχνη στις Βενετοκρατούμενες περιοχές του Ελλαδικού Χώρου (1204-1798).

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο την καλλιτεχνική παραγωγή στις βενετοκρατούμενες περιοχές του ελλαδικού χώρου κατά τη μακρά -για ορισμένες από αυτές- περίοδο της Βενετοκρατίας. Εξετάζονται η κοσμική και εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, τα οχρωματικά έργα, η διακοσμητική γλυπτική και ζωγραφική, η οποία αποτέλεσε το κύριο πεδίο καλλιτεχνικής δημιουργίας της περιόδου.

Οι παραδόσεις θα ξεκινήσουν με μία εισαγωγή στις σχέσεις Βυζαντίου και Βενετίας μέχρι το 1204 και ιδιαίτερα στην ως τότε προσέγγιση τους σε θέματα τέχνης. Με συντομία θα δοθεί ένα γενικό περίγραμμα της βυζαντινής τέχνης, ως υπόβαθρο για τη συνάντηση των δύο πολιτισμών. Θα ακολουθήσει η αναλυτική επισκόπηση της ιστορικής παρουσίας των Βενετών στον ελλαδικό χώρο, ανά περιοχές. Τα ζητήματα της τέχνης θα εξεταστούν σε επτά μαθήματα, τα οποία διαρθρώνονται ως εξής: α) Οχρώσεις β) Κατοικίες γ) Ναοδομία δ) Γλυπτική και άλλες τέχνες ε) Ζωγραφική: 13ος-14ος αι. στ) Ζωγραφική: Η Κρητική Σχολή, ζ) Ζωγραφική 3. Η Επτανησιακή Σχολή.

Το τελευταίο μάθημα, αφού γίνει μια σύνοψη των προηγούμενων, θα αφιερωθεί στην επίδραση που είχε η τέχνη του βενετοκρατούμενου ελλαδικού χώρου μέχρι τις μέρες μας, στη σπουδή της ιστορίας της κατά τη σύγχρονη εποχή και στους επιστημονικούς φορείς που ασχολούνται με αυτήν, με έμφαση στο Ελληνικό Ινστιτούτο της Βενετίας.

3. Λατινικές Κυριαρχίες στην Ανατολική Μεσόγειο

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η πολύπλευρη προσέγγιση ειδικών ζητημάτων της Ιστορίας και του Πολιτισμού των περιοχών της ανατολικής Μεσογείου, ιδίως του ελλαδικού χώρου, που βίωσαν την κυριαρχία λαών της Ιταλικής Χερσονήσου στο χρονικό διάστημα από την Δ' Σταυροφορία μέχρι και την κατάλυση της Βενετικής Δημοκρατίας (1797).

Ειδικότερα θα μας απασχολήσουν εδώ ζητήματα που αφορούν:

την εννοιολόγηση όρων όπως Φραγκοκρατία, Λατινοκρατία ή Βενετοκρατία κ.ά.,

τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις στο βενετικό «Κράτος της θάλασσας» και τις συνεπαγόμενες δεσμεύσεις ή προνόμια για τους υπηκόους,

την επίδραση του νομικού καθεστώτος του υπηκόου ως προς τις οικονομικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες,

τον ρόλο και τη θέση του «άλλου» και ειδικότερα του Εβραίου, του σιγγάνου και του ξένου, καθώς και τις σχέσεις τους με τις τοπικές κοινωνίες και διοικήσεις και με τις κεντρικές βενετικές αρχές, την οργάνωση, τη λογική

και τις διασυνδέσεις βενετικής και τοπικών διοικήσεων των κτήσεων,

τις συνθήκες άσκησης της θρησκευτικής λατρείας, τις επιμέρους διαφοροποιήσεις και τη χρήση τους ως προς τις κοινωνικές και πολιτικές ισορροπίες,

την εγγραμματοσύνη και το υπόβαθρό της,

τις συνθήκες και τους όρους παραγωγής πολιτισμού και τους συμβολισμούς τους τόσο για τους υπηκόους όσο και για τους κυριάρχους κ.ά.

4. Η Λογοτεχνία στις Βενετοκρατούμενες Περιοχές του Ελλαδικού Χώρου.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εξεταστεί ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που αφορούν στις ελληνοϊταλικές πολιτισμικές σχέσεις κατά τους νεότερους χρόνους (13ος-18ος αι.) στις βενετοκρατούμενες περιοχές και ιδιαίτερα στην Κρήτη:

1. Κοινωνία, οικονομία και πολιτισμός στην Κρήτη κατά την υστερομεσαιωνική και αναγεννησιακή περίοδο: από την αντιπαλότητα και την ανοικτή σύγκρουση των δύο εθνοτήτων ως την παγίωση της εσωτερικής ειρήνης και σύνθεση μιας κοινής τοπικής συνείδησης και την ανάπτυξη αμφίδρομων πολιτισμικών ανταλλαγών.

2. Διάδοση της ιταλικής γλώσσας στα αστικά στρώματα του κρητικού πληθυσμού. Από τα πρωιμότερα δάνεια στον δίγλωσσο χαρακτήρα της βενετοκρητικής κοινωνίας. Η χρήση του Ιταλικού αλφαβήτου στη γραφή των πάσης φύσεως ελληνικών κειμένων.

3. Το έντυπο δυτικό βιβλίο και οι μηχανισμοί διάδοσης του στις βενετοκρατούμενες χώρες. Η ραγδαία εξάπλωση του αλφαριθμητισμού και της ανάγνωσης και η συγκρότηση βιβλιοσυλλογών και ιδιωτικών βιβλιοθηκών. Στοιχειώδης εκπαίδευση και ανώτερες σπουδές στα πανεπιστήμια της Β. Ιταλίας. Ίδρυση Ακαδημιών στη βενετοκρατούμενη Κρήτη και ο ρόλος τους στην εξάπλωση του ιταλικού πνευματικού πολιτισμού.

4. Περίοδοι της κρητικής λογοτεχνίας από την πρώτη, ιταλίζουσα φάση (14ος-15ος αι.) ως τη δεύτερη ακμή (τέλη 16ου αι.-17ος αι.). Γραμματολογική προσέγγιση.

5. Η ελληνόγλωσση κρητική λογοτεχνία και ο διακειμενικός της ορίζοντας. Ο Βιτσέντζος Κορνάρος και η άρνηση του αισθητικού μοντέλου του Torquato Tasso. Ο Γεώργιος Χορτάτσος και η άνθηση της δραματικής ποίησης στην Κρήτη (Κρητικό Θέατρο, τραγωδία, κωμωδία, ποιμενικό και θρησκευτικό δράμα) υπό την επίδραση του ιταλικού μανιερισμού.

6. Η ιταλόγλωσση κρητική λογοτεχνία: μια πρώτη ειδολογική χαρτογράφηση του έντυπου και χειρόγραφου γραμματειακού υλικού. Η καλλιέργεια του νεοπετραρχισμού στην Κρήτη και ο ποιητής Ανδρέας Κορνάρος. Η μελέτη του κρητικού παρελθόντος και η ανάπτυξη της τοπικής ιστοριογραφίας. Το ιταλόγλωσσο θέατρο και η αφηγηματική-επικολυρική ποίηση σε ottava rima. Η κρητική λογοισύνη και οι επιδόσεις της στην ανάπτυξη της φιλοσοφικής και θεολογικής σκέψης.

7. Η πτώση της Μεγαλονήσου στους Οθωμανούς Τούρκους (1645-1669) και η συνέχιση και η ακτινοβολία του βενετοκρητικού πολιτισμού στα Επτάνησα και την Ιταλία (Βενετία).

8. Η σατιρική ποίηση και το θέατρο στα Επτάνησα έως το 1800 σε σχέση και με τη σατιρική ποίηση της Κρήτης: Νικόλαος Κουτούζης- Σαβόγιας Ρούσμελης- Δημήτριος Γουζέλης.

5. Η Ελλάδα στη Λογοτεχνία της Ιταλικής Παλιγγενεσίας

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται οι ρίζες, τα κίνητρα καθώς και οι στόχοι των φιλελληνικών έργων της Ιταλικής Λογοτεχνίας προκειμένου να αναδειχθεί η σημαντική λογοτεχνική παραγωγή των Ιταλών λογίων στο χρονικό διάστημα από τα τέλη του 18ου αιώνα έως τα τέλη του 19ου αιώνα. Όλοι σχεδόν οι μεγάλοι Ιταλοί διανοητές και λογοτέχνες, όπως και άλλοι λιγότερο καταξιωμένοι, εμπνεύστηκαν, συνέθεσαν και έγραψαν για την Ελλάδα.

Τα σημαντικότερα έργα που πραγματεύονται ή συνεισφέρουν στο να δημιουργηθεί η ιδέα του Ιταλικού έθνους επικεντρώνονται συστηματικά σε τέσσερα θέματα:

α) η καταπίεση του Ιταλικού έθνους από ξένους λαούς και τυράννους,

β) ο εσωτερικός διχασμός των Ιταλών που ευνοεί αυτή την καταπίεση,

γ) η απειλή για την καταπίεση της εθνικής συνείδησης και της τιμής,

δ) οι ηρωικές όσο και άτυχες προσπάθειες απελευθέρωσης.

Στον πυρήνα αυτής της σκέψης και θεωρίας εντάσσεται και η φιλελληνική λογοτεχνία. Λογοτεχνία, ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις, αναλύσεις, κριτική, είχαν επίκεντρο τη σύγχρονη Ελλάδα του 19ου αιώνα.

Σε επίπεδο πολιτικής και ιστοριογραφίας ενδεικτικά αναφέρονται οι C. Balbo, M. D'Azeglio, F. D. Guerrazzi, G. Mazzini, C. Cavour.

Στο λογοτεχνικό πεδίο σημαντικοί συγγραφείς εμπνεύστηκαν από την Ελλάδα. Ενδεικτικά αναφέρονται: Ugo Foscolo, Angelo Broferio, Giosue Carducci, Giovanni Berchet, Ippolito Nievo, Aleardo Aleardi, κ.α. Τα έργα αυτά δεν είναι απλώς ποιητικές συνθέσεις ή ιστορικά μυθιστορήματα ή κείμενα με αναφορές στην Ελλάδα, αλλά αποτελούν ταυτόχρονα πηγή έμπνευσης και αντίστοιχου προβληματισμού για την Ιταλία, με τα προβλήματα και τους στόχους της.

Μετά από την πρώτη περίοδο της φιλελληνικής λογοτεχνίας ακολουθεί η Ελληνική «Μεγάλη Ιδέα», η οποία έδινε στους Ιταλούς λόγιους μια ακόμα πηγή άντλησης θεμάτων.

Η Ρώμη και η Κωνσταντινούπολη συμβολίζουν τις κοινές επιδιώξεις και τη λαχτάρα δυο λαών που αποκτούν ξανά αυτοπεποίθηση και εθνική υπερηφάνεια.

Οι Ιταλοί λογοτέχνες του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα, εμπνεόμενοι από πατριωτικά ιδανικά, συνέδεσαν τα πρόσωπα και τα πεδία μαχών τής Ελληνικής Επανάστασης με την τότε εποχή.

Τα έργα τους δίνουν μία άλλη διάσταση στην Ελληνο-Ιταλική συνεργασία και στα κινήματα της εποχής, χωρίς τα οποία δε θα μπορούσαν να εξηγηθούν ρεαλιστικά τα ιστορικά γεγονότα των 19ου και 20ού αιώνα.

6. Ταξιδιωτική Λογοτεχνία: Η Ελλάδα στα περιηγητικά κείμενα Ιταλών Λογίων

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η μελέτη των περιηγητικών κειμένων Ιταλών λογίων που ταξιδεύουν στον ελλαδικό χώρο» και αποτυπώνουν στις αφηγήσεις τους απόψεις της σύγχρονης Ελλάδας και αναμνήσεις του ιστορικού παρελθόντος.

Ειδικότερα θέματα που εξετάζονται είναι:

- Η ιστορική θεώρηση των περιηγητικών κειμένων από την αρχαιότητα μέχρι τους νεώτερους χρόνους

- Η παρουσίαση αντιπροσωπευτικών ειδών της ταξιδιωτικής λογοτεχνίας (νησολόγια, οδοιπορικά, ναυτικά εγχειρίδια κ.ά)

- Η μελέτη της εξέλιξης της χαρτογραφίας (άτλαντες, κοσμογραφικά έργα)

- Η συγκριτική εξέταση αντιπροσωπευτικών περιηγητικών κειμένων Ιταλών λογίων με στόχο την ανάδειξη τους ως κείμενα - μαρτυρίες για τον ελλαδικό χώρο

7. Το μουσικό αποτύπωμα των ελληνοϊταλικών αλληλεπιδράσεων κατά τους νεότερους χρόνους

Το μάθημα εξετάζει τη μουσική αποτύπωση σημαντικών ιστορικών γεγονότων καθώς και τις μουσικές εκφάνσεις ευρύτερων πολιτισμικών ανταλλαγών που σχετίζονται με τον ελλαδικό χώρο στη λόγια ιταλική μουσική των νεότερων χρόνων. Σημαντικές ιστορικές στιγμές, από τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1571 έως την Επανάσταση του 1821, πυροδότησαν σειρά μουσικών έργων τόσο θρησκευτικής όσο και κοσμικής μουσικής. Θα διερευνηθούν η πολιτική και κοινωνική διάσταση του εν λόγω μουσικού ρεπερτορίου και θα μελετηθούν οι αλληλεπιδράσεις των μελοποιημένων ποιητικών κειμένων -λατινικών και ιταλικών- με τα μουσικά χαρακτηριστικά με στόχο την προσέγγιση και ερμηνεία των συμβολικών συσχετισμών που ο εκάστοτε συνθέτης επιθυμούσε να προσδώσει, εξυπηρετώντας την πολιτική ατζέντα της αυλής ή του θρησκευτικού κέντρου με το οποίο συνδεόταν.

Στο ευρύτερο πλαίσιο των πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων τοποθετούνται και οι Βενετσιάνικες γκρεκέσκες (grieghesche), οι οποίες προσφέρουν γόνιμο έδαφος για τη διερεύνηση των ελληνικών αναφορών τους. Τα ποιήματα αυτά, γραμμένα σε ένα είδος ελληνοβενετσιάνικης διαλέκτου, μελοποιήθηκαν από τους πιο σημαντικούς συνθέτες που έδρασαν στη Βενετία κατά το δεύτερο μισό του 16ου αιώνα. Οι υφιστάμενες μουσικολογικές μελέτες εστιάζουν κυρίως στα μουσικά χαρακτηριστικά αυτών των πολυφωνικών συνθέσεων, παραμελώντας το ποιητικό ελληνογενές σκέλος και τις νοηματικές, συμβολικές, λεκτικές και ηχητικές παραμέτρους του που αλληλεπιδρούν με αυτά.

Τέλος θα διερευνηθεί ο ρόλος και η επίδραση της αρχαιοελληνικής γραμματείας και των λογίων της διασποράς στην δημιουργία του νέου είδους της όπερας στο γύρισμα του 17ου αιώνα και στη συνέχεια θα εξεταστούν οι όψεις της μυθολογικής θεματολογίας της opera seria μέχρι τον 19^ο αιώνα, οι συζητήσεις/διαμάχες που προέκυψαν από τις αντιφάσεις του νέου, αλλά πολύ δημοφιλούς, αυτού είδους με τις αρχές της Αριστοτελικής ποιητικής, καθώς και ο πολιτικός και κοινωνικός της ρόλος.

Γ' Εξάμηνο

1. Η Ελλάδα στη Σύγχρονη Ιταλική Λογοτεχνία και η Σύγχρονη Ιταλική Λογοτεχνία στην Ελλάδα

Εικόνα της Ελλάδας και του ελληνισμού σε κείμενα Ιταλών λογοτεχνών, γραμμένα από τα τέλη του 19ου αιώνα έως τον 21ο αιώνα. Απήχηση σύγχρονων Ιταλών λογοτεχνών στην Ελλάδα. Μελετώνται κλασικά λογοτεχνήματα εμπνευσμένα από την ιστορία, τη λογοτεχνία και γενικότερα τον πολιτισμό της Ελλάδας (από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας), καθώς και κείμενα που αναφέρονται σε σύγχρονες όψεις και κατοίκους της χώρας ή απηχούν ελληνικές επιδράσεις. Επιπλέον, διερευνάται η τύχη δημιουργών ιταλόγλωσσων έργων, κυρίως ελληνικού θεματολογίου, στη σύγχρονη Ελλάδα.

Δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη διάδοση λογοτεχνικών κειμένων που επισκέφθηκαν τη χώρα ή έζησαν στα εδάφη της για σημαντικό χρονικό διάστημα. Το ενδιαφέρον εστιάζεται ειδικότερα στα εξής: Θεώρηση της Ελλάδας, της ιστορίας και του πολιτισμού της, σε συνάρτηση με τη μορφωτική υποδομή, την ιδεολογία, τους στόχους και τα βιώματα των συγγραφέων. Σχέση ελληνικού παρελθόντος και παρόντος, σύμφωνα με τα κείμενα. Ιστορικές αναφορές, υπομνήσεις και αναμνήσεις λογοτεχνών από την Ελλάδα. Στάσεις απέναντι σε επιφανείς μορφές του ελληνισμού. Γνωρίσματα που αποδίδονται στον ελληνικό λαό. Προβολή της συνέχειας του ελληνισμού. Αντίληψη της ελληνικότητας - Ελληνικές αξίες και ιδεώδη. Στις ταξιδιωτικές εντυπώσεις μελετώνται: Κίνητρα ενασχόλησης των δημιουργών με τη χώρα, συνθήκες και περιστάσεις επισκέψεων. «Νοητική» εικόνα της Ελλάδας και αντιπαραβολή με την πραγματικότητα: μια διαλεκτική σύγκρουση. Συναισθήματα επισκεπτών κατά το ταξίδι. Εικόνες τόπων (αστικών κέντρων, επαρχιακών πόλεων, χωριών, νήσων, θαλασσών, υπαίθρου, φυσικού περιβάλλοντος, ατμόσφαιρας κ.λπ.). Περιγραφές αρχαιολογικών χώρων, μουσείων κ.ά. αξιοθέατων. Επαφές με κατοίκους της χώρας, συναντήσεις με σημαντικές προσωπικότητες. Χαρακτηριστικοί τύποι και στρώματα της ελληνικής κοινωνίας. Συνήθειες και μορφές συμπεριφοράς, θεωρούμενες ως ελληνικές. Ελληνικά στοιχεία που συγκινούν Ιταλούς. Συμβολισμοί και παραλληλισμοί. Αποτυπώσεις εμπειριών, μετασχηματισμοί παραστάσεων, εκτιμήσεις ταξιδιωτών. «Αρκαδικά» ιδεώδη. Παρουσιάζονται, αναλύονται και σχολιάζονται αντιπροσωπευτικά κείμενα (πεζά και ποιητικά). Τα αποσπάσματα εξετάζονται συγκριτικά, προκειμένου να εξαχθούν γενικότερα συμπεράσματα, σχετικά με τη στάση των σύγχρονων Ιταλών λογοτεχνών απέναντι στη χώρα μας. Υποδεικνύονται μελετήματα πάνω στο αντικείμενο του μαθήματος, παρουσιάζονται ειδικά θέματα από τους φοιτητές και διεξάγονται συζητήσεις.

2. Νεοελληνική Διασπορά στην Ιταλική Χερσόνησο

Η ελληνική προεπαναστατική ιστορία μπορεί να γίνει κατανοητή μόνον ως ιστορία ενός έθνους γεωγραφικά κατακερματισμένου. Στους ύστερους μεσαιωνικούς χρόνους πολυάριθμοι Έλληνες ακολούθησαν τον δρόμο της μετανάστευσης για μια σειρά από λόγους που συνδέονταν τόσο με την απειλητική προέλαση των Οθωμανών όσο και με τις επαγγελματικές ευκαιρίες που παρουσιάζονταν εκτός του κατακτημένου ελλαδικού χώρου. Η Ιταλική Χερσόνησος υπήρξε προνομιακός χώρος υποδοχής Ελλήνων, καθώς, πέρα από τη γεωγραφική

γεινίαση, προσέφερε σημαντικά πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά κίνητρα. Αρκετές από τις πληθυσμιακές συγκεντρώσεις των Ελλήνων στα διάφορα κράτη της χερσονήσου έλαβαν θεσμική μορφή και επισημοποιήσαν τις οργανωτικές τους δομές, συγκροτώντας κοινοτικά σώματα, τα οποία εξελίχθηκαν σε σημεία αναφοράς για τη συλλογική ζωή των Ελλήνων τόσο της διασποράς όσο και των κατακτημένων βενετικών και οθωμανικών επικρατειών.

Κύριο αντικείμενο του παρόντος μαθήματος θα αποτελέσει η πολύπλευρη εξέταση του φαινομένου της Νεοελληνικής Διασποράς στην Ιταλική Χερσόνησο, ενταγμένο στο διεθνές πλαίσιο ανάλογων κοινωνικών φαινομένων των Ύστερων Μεσαιωνικών και Νεότερων Χρόνων, καθώς και η μελέτη της οργάνωσης και του ειδικού ρόλου των επιμέρους Κοινοτήτων των Ελλήνων. Κεντρικό ρόλο στο μάθημα θα έχει η αξιοποίηση και επεξεργασία των μαρτυριών που κατέλιπαν διάφορα επώνυμα και ανώνυμα υποκείμενα αυτού του ιστορικού φαινομένου.

3. Ιταλία και Νεοέλληνες Λογοτέχνες

Στο συγκεκριμένο μάθημα θα αναλυθούν κείμενα ενδεικτικά της γοητείας που άσκησε η Ιταλία στους Έλληνες λογοτέχνες και αντιστρόφως η Ελλάδα στους Ιταλούς λογοτέχνες. Επίσης θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην παρουσίαση της μεθοδολογίας των σχετικών συγκριτολογικών ερευνών, ώστε να διαφανεί ο τρόπος με τον οποίο ανιχνεύθηκαν, συγκεντρώθηκαν και σχολιάσθηκαν τα συγκεκριμένα λογοτεχνικά κείμενα.

4. Ρητορική παράδοση και Ιταλική μουσική δημιουργία (16ος-21ος αιώνες)

Από τις αρχές του 16ου αιώνα ο Ανθρωπισμός καθιερώθηκε ως κυρίαρχος τρόπος σκέψης σε όλη την ευρώπη. Ανάμεσα στα πέντε πεδία μελέτης των ανθρωπιστικών σπουδών - γραμματική, ρητορική, ποίηση, ιστορία και ηθική φιλοσοφία- η ρητορική αποτέλεσε τον σημαντικότερο συνδυαστικό κρίκο και η θεωρία και ορολογία της δημιουργήσαν πρότυπα που επεκτάθηκαν στις εικαστικές και παραστατικές τέχνες. Από τον 16ο μέχρι τον 18ο αιώνα η ρητορική καθιερώθηκε ως η βάση της εκπαίδευσης στον Δυτικό κόσμο και χρησιμοποιήθηκε σαν μεταγλώσσα τόσο για την ίδια τη γλώσσα όσο και για τις τέχνες, μεταξύ των οποίων και η μουσική. Η σύγκλιση ρητορικής και μουσικής, παρ' όλο που πρωτοεμφανίζεται ήδη από τον 15ο αιώνα, γίνεται στενότερη μετά τα μέσα του 16ου αιώνα, όπως μαρτυρούν οι μουσικό-θεωρητικές πηγές που προέρχονται από την Ιταλία και τη Γερμανία. Έτσι η ανθρωπιστική έμφαση στον «λόγο» και στη δύναμη του να συγκινεί τα ακροατήρια μεταλαμπαδεύεται στον χώρο της μουσικής δημιουργίας όχι μόνο στην περιοχή της Ιταλικής χερσονήσου αλλά και στον Βορρά. Σύμφωνα με τους ουμανιστές του 16ου αιώνα, η μουσική έχει το πλεονέκτημα να ενδυναμώνει την αποτελεσματικότητα του λόγου. Ο συνθέτης έτσι μετατρέπεται σε έναν μουσικό ρήτορα και η μουσική σε ποιητική τέχνη, δηλαδή μια τέχνη που έχει σκοπό την εκφραστική απόδοση των νοημάτων και συναισθημάτων ενός ποιητικού κειμένου μέσα από τη μουσική δημιουργία. Παρά το γεγονός ότι στα τέλη του 18ου αιώνα με την αποδυνάμωση της ίδιας της ρητορικής από τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστή-

ματα σηματοδοτείται και η αποδυνάμωση της μουσικό-ρητορικής παράδοσης, αρχές που έχουν τις ρίζες τους στην ρητορική τέχνη συνεχίζουν να αποτελούν κατευθυντήριες δυνάμεις για τη μουσική δημιουργία. Μέσα από το μάθημα οι φοιτητές θα έρθουν κατ' αρχήν σε επαφή με τις βασικές έννοιες και αρχές της ελληνορωμαϊκής ρητορικής παράδοσης, ειδικά εκείνες που μπορούν να έχουν εφαρμογή στις τέχνες γενικότερα και στη μουσική ειδικότερα. Στη συνέχεια οι μεταβαλλόμενες όψεις και μεταμορφώσεις της μουσικο-ρητορικής σύγκλισης θα διερευνηθούν σε μια ευρεία γκάμα ιταλικών μουσικών συνθέσεων από τα τέλη του 16ου αιώνα έως τις μέρες μας και σε αντιπαραβολή με αντίστοιχες εκφράσεις στον χώρο των εικαστικών τεχνών.

5. Ελληνοϊταλικές Αλληλεπιδράσεις στο χώρο της Ελληνικής Δραματουργίας

Στο εν λόγω μάθημα διερευνώνται οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας στον χώρο της δραματουργίας στα εξής πεδία:

1) Δέκατος έβδομος-δέκατος όγδοος αιώνας. Πρώτη περίοδος 1669-1780, Ζάκυνθος:

Μιχαήλ Σουμμάκης. Πιστός Βοσκός- στα ίχνη του G. B. Guarini. Πέτρος Κατσάιτης, Ιφιγένεια και Θυέστης: δύο «κακέτυπα» των ομώνυμων τραγωδιών του Lodovico Dolce.

2) «Ομιλίες»: μια καινούργια ανάπτυξη της κωμωδίας. Στοιχεία της Ιταλικής θεατρικής πραγματικότητας στα δρώμενα αυτού του τύπου. Συγκλίσεις και αποκλίσεις μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας σε πολιτισμικό επίπεδο.

3) Σαβόγιας Ρούσμελης: Οι Γιαννιώτες, Δημήτριος Γουζέλης: Χάσης. Ίχνη από την ιταλική παράδοση της *commedia dell' arte* στα συγκεκριμένα έργα που γράφτηκαν κατά τη περίοδο της Βενετοκρατίας.

4) Vittorio Alfieri. Ίχνη από την αρχαία Ελληνική Γραμματεία στο έργο του κορυφαίου Ιταλού τραγωδού. Επιδράσεις στο έργο του Ιωάννη Ζαμπέλιου - Ο Ρήγας και η μετάφραση των έργων του Metastasio.

5) Ο Ugo Foscolo δραματουργός: Tieste. Ένα νεανικό δραματικό κείμενο και οι αναφορές του στην ελληνική αρχαιότητα. Ο Foscolo ως συνεχιστής της παράδοσης του νεοκλασικισμού και στο χώρο του θεάτρου. Κοινές αναγωγές με τον Vittorio Alfieri.

6) Θηραμένης - Δαναΐδες. Η θεατρική παραγωγή του Κάλβου και οι επιδράσεις του Foscolo στα πρώτα έργα δραματουργίας του Έλληνα δημιουργού.

7) Κωμειδύλλιο: το μικτό είδος και τα κοινά στοιχεία με τα αντίστοιχα του ιταλικού θεάτρου σε επίπεδο δομής, περιεχομένου και εκπροσώπων μεταξύ των δυο χωρών.

6. Ελληνικές επιδράσεις σε Ιταλούς διανοούμενους του 20ού αιώνα

Παρουσιάζονται τα σημαντικότερα ιστορικά, πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα στην Ιταλία του 20ού αιώνα όπως επίσης και οι επιδράσεις της Ελλάδας σε σημαντικά λογοτεχνικά και δοκιμιακά έργα της Ιταλίας από τις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι και την πρώτη δεκαετία του 21ού αιώνα. Στο λυκαυγές του αιώνα η πολιτικο-μορφωτική διαμάχη κορυφώνεται μέσα από τα πολιτιστικά περιοδικά, τα οποία παρουσιάζουν τις θέσεις των: Giuseppe Prezzolini, Enrico Corradini, Giovanni Papini,

Renato Serra, Antonio Gramsci. Στη συνέχεια εμφανίζεται η εποχή του φασισμού και οι Italo Svevo, Luigi Pirandello, Benedetto Croce, Giovanni Gentile, Piero Gobetti, Carlo Emilio Gadda, Umberto Saba, Giuseppe Ungaretti. Ακολουθούν τα χρόνια μετά από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και οι Cesare Pavese, Norberto Bobbio, Eugenio Montale, Salvatore Quasimodo, Elio Vittorini, Italo Calvino, Pier Paolo Pasolini, Umberto Eco για να φτάσουμε στην εποχή της Παγκοσμιοποίησης.

Η δοκιμαστική λογοτεχνική παράδοση στην Ιταλία έχει πολύ βαθιές ρίζες. Ο μαθησιακός στόχος είναι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές να εξοικειωθούν και να γνωρίσουν α) τον Δοκιμαστικό λόγο και την εξέλιξη του από τις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι την Παγκοσμιοποίηση των ημερών μας, β) τους Ιταλούς δοκιμογράφους και λογοτέχνες που ασχολήθηκαν με ζητήματα επικαιρότητας και που επηρεάστηκαν από το ελληνικό πνεύμα και την Ελλάδα.

7. Ελληνοϊταλικά Θέματα Ιστορίας των Ιδεών και του Πολιτισμού

Στο μάθημα εξετάζονται ειδικά θέματα των αμφίδρομων ελληνοϊταλικών σχέσεων στην Ιστορία των Ιδεών και του Πολιτισμού.

Άρθρο 7

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους ακολουθεί το χρονοδιάγραμμα του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών και διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων από τους φοιτητές είναι υποχρεωτική. Απουσίες μπορούν να δικαιολογηθούν μόνο εφόσον δεν ξεπερνούν το 30% των ωρών κάθε εξαμηνιαίου μαθήματος. Σε διαφορετική περίπτωση ο φοιτητής οφείλει να επαναλάβει τη φοίτηση στο συγκεκριμένο μάθημα. Η φοίτηση των μεταπτυχιακών φοιτητών ελέγχεται με την τήρηση παρουσιολογίων, τα οποία υπογράφονται με ευθύνη των διδασκόντων και παραδίδονται από τους τελευταίους στη γραμματεία του ΠΜΣ μετά το πέρας των μαθημάτων. Ο διδάσκων αμέσως μετά την ολοκλήρωση του διδακτικού εξαμήνου, στηριζόμενος στα παρουσιολόγια δημοσιεύει κατάλογο των φοιτητών που έχουν εξασφαλίσει, βάσει των παρουσιών τους, το δικαίωμα συμμετοχής στην αξιολόγηση του μαθήματος.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωση του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Ο τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών ανακοινώνεται από τους διδάσκοντες στην αρχή κάθε εξαμήνου και μπορεί να περιλαμβάνει γραπτή εξέταση ή παρουσίαση και εκπόνηση εργασίας ή συνδυασμό και των δύο. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Προβιβάσιμος βαθμός για κάθε μάθημα -και για τη ΜΔΕ- είναι οι ακέραιοι αριθμοί από το 6 μέχρι το 10 και τα μεταξύ

τους ημίσεια. Η στρογγυλοποίηση γίνεται με τη λογική του 0.25 προς το κοντινότερο μισό ή ακέραιο, δηλαδή: το 6-6.25 = 6, το 6.26-6.49 = 6.5, το 6.50-6.75 = 6.5, το 6.76-6.99 = 7, κ.ο.κ. Με τον ίδιο τρόπο εξάγεται ο μέσος όρος για τον υπολογισμό του γενικού βαθμού. Η κλίμακα βαθμολογίας είναι: 6-7.49 «καλώς», 7.5-8.99 «λίαν καλώς» και 9-10 «άριστα».

Η παράδοση της βαθμολογίας από τους διδάσκοντες στη γραμματεία του ΠΜΣ γίνεται σε διάστημα το πολύ ενός μήνα από την ολοκλήρωση της εξεταστικής περιόδου. Εάν αυτό το χρονικό διάστημα παρέλθει χωρίς να έχει παραδοθεί η βαθμολογία, η ΣΕ οφείλει να επιληφθεί του θέματος και να προτείνει στη Συνέλευση λύσεις.

Γραπτή εργασία που αποδεδειγμένα είναι προϊόν λογοκλοπής βαθμολογείται με μηδέν (0).

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε τρία από τα προσφερόμενα ανά εξάμηνο μαθήματα και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας εκατόν είκοσι πιστωτικές μονάδες (120) ECTS.

Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων για τρεις φορές, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτηση του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του τμήματός, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων (παρ. 6, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Στο τέταρτο (δ') εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας εφόσον ο φοιτητής έχει ολοκληρώσει επιτυχώς τα % των διδαχθέντων μαθημάτων. Η ΣΕ, κατόπιν υποβολής από τον υποψήφιο αίτησης στη Συνέλευση στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων καθηγητής και προσχέδιο της υπό εκπόνηση εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Ο Επιβλέπων της ΜΔΕ μπορεί να είναι μέλος ΔΕΠ του ΤΙΓΦ Α' ή Β' βαθμίδας ή Επίκουρος Καθηγητής. Τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ Α' ή Β' βαθμίδας ή Επίκουροι Καθηγητές του ΤΙΓΦ ή άλλων πανεπιστημιακών τμημάτων ή ερευνητές αντίστοιχων βαθμίδων ή ομότιμοι και αφυπηρητήσαντες καθηγητές του ΤΙΓΦ ή άλλων τμημάτων.

Το αντικείμενο της ΜΔΕ πρέπει να πραγματεύεται κατά τρόπο, μεθοδικό και επιστημονικό το υπό ανάπτυξη θέμα, να διακρίνεται για την πρωτοτυπία της και να συμβάλλει στην περαιτέρω πρόοδο της επιστήμης.

Η ΜΔΕ θα πρέπει να έχει τα ακόλουθα τεχνικά χαρακτηριστικά:

- Μέγεθος Σελίδας: Α4
- Διάστιχο: 1 1/2
- Μέγεθος γραμματοσειράς: 12 στιγμές
- Έκταση: 15.000-30.000 λέξεις (εξαιρούνται η βιβλιογραφία και τα κάθε είδους παραρτήματα).

Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ μπορεί να είναι η ελληνική ή η ιταλική.

Η ΜΔΕ υποβάλλεται σε πέντε αντίτυπα (τα τέσσερα σε εκτυπωμένη μορφή και ένα σε ψηφιακό δίσκο) στη Γραμματεία του τμήματος, ένα εκ των οποίων κατατίθεται στη βιβλιοθήκη.

ΜΔΕ που απορρίπτεται από τον έναν τουλάχιστον βαθμολογητή, εκπονείται και υποβάλλεται εκ νέου. Σε περίπτωση νέας αποτυχίας δεν είναι δυνατή η απόκτηση ΔΜΣ.

Για να εγκριθεί η ΜΔΕ ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει δημόσια ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Οι ΜΔΕ, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο του τμήματος (άρ. 34, παρ. 5 ν. 4485/2017). Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο «ΠΕΡΓΑΜΟΣ», σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

Στο εξώφυλλο της ΜΔΕ αναγράφεται υποχρεωτικά ο τίτλος του ΠΜΣ και το τμήμα, στο πλαίσιο των οποίων εκπονήθηκε η ΜΔΕ, ο τίτλος της ΜΔΕ, ο τελικός βαθμός που έλαβε, το ονοματεπώνυμο του επιβλέποντα καθηγητή και ακολούθως εκείνα των δύο άλλων μελών της συμβουλευτικής τριμελούς επιτροπής, καθώς και το έτος έγκρισης της ΜΔΕ.

Για τον τελικό βαθμό του ΔΜΣ υπολογίζονται οι βαθμολογίες αφενός της ΜΔΕ σε ποσοστό 30% και αφετέρου των τριών εξαμήνων σε ποσοστό 70%.

Άρθρο 8 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες εξασφαλίζεται προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και στη διδασκαλία από τη Μονάδα Προσβασιμότητας του ΕΚΠΑ (<http://access.uoa.gr/>).

2. Καλούνται επίσης να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις σε εργαστήρια, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά.

3. Η Συνέλευση του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- έχουν υπερβεί τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,

- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπόμενων εργασιών τους,

4. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ. 1, άρ. 44, ν. 4485/2017).

5. Η καθομολόγηση των πτυχιούχων του ΠΜΣ γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και σε χώρο του τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

Πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο του ΠΜΣ απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη/στον/στις «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση».

6. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με τον ν. 3328/2005 (Α' 80).

7. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

8. Η φοίτηση στο ΠΜΣ «Ελληνοϊταλικές Σπουδές: Ιστορία, Λογοτεχνία, Κλασική Παράδοση» δεν απαιτεί την καταβολή διδάκτρων.

9. Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στα προγράμματα Erasmus+ του ΤΙΓΦ, στη βάση των συμφωνιών που έχουν υπογραφεί.

Άρθρο 9 ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα διατεθούν αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, καθώς και αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα στη Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ.

2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ.

3. Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από:

- α) τον προϋπολογισμό του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,
- β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
- δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- στ) μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ),
- ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Αναλυτικότερα το ετήσιο κόστος λειτουργίας του ΠΜΣ που αφορά στις λειτουργικές δαπάνες ανέρχεται στο

ποσό των 10.000,00 ευρώ και αναλύεται σε κατηγορίες δαπανών ως εξής:

ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ (€)
Τακτικός προϋπολογισμός ΕΚΠΑ και άλλες πηγές	10.000
ΕΞΟΔΑ	
Δαπάνες για αναλώσιμα (γραφική ύλη, μελάνια)	1.000
Δαπάνες για αγορά Η/Υ και ηλεκτρονικών συγκροτημάτων και λογισμικού (οθόνες, εκτυπωτές κ.λπ.)	2.000
Επισκευή συντήρηση Η/Υ, φωτοτυπικών μηχανημάτων κ.λπ. 1.000	
Αγορά εκπαιδευτικού υλικού (βιβλία, περιοδικά κ.λπ.)	4.000
Έξοδα προβολής και διαφήμισης (οργάνωση συνεδρίων, διαφήμιση στον Τύπο)	2.000
ΣΥΝΟΛΟ	10.000

4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του ΠΜΣ, ο οποίος κατατίθεται στο ΤΙΓΦ του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ. 44, ν. 4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ. 44, ν. 4485/2017).

5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 4485/2017.

Άρθρο 10
ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/
ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη Δ.Ε.Π. του τμήματος,
- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος,
- ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, ν. 4386/2016) και αφυπηρηθέντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους κατόχους διδακτορικού διπλώματος, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου τμήματος για τη διεξαγωγή διδακτικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού

υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. [...] (παρ. 7, άρθ. 29, ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης το τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθ. 13Α, ν. 4310/2014,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο,
- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρ. 16, ν. 4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 και 6, άρθ. 36, ν. 4485/2017).

Άρθρο 11
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Οι εισαχθέντες μεταπτυχιακοί φοιτητές μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2018-19 θα ολοκληρώσουν τις σπουδές τους σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης Υπουργικής Απόφασης, και τους προγενέστερους εσωτερικούς κανονισμούς.

Όσα θέματα δεν καλύπτονται από τα άρθρα του παρόντος κανονισμού σπουδών ρυθμίζονται από τη Συνέλευση του ΤΙΓΦ.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης
ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

Αριθμ. απόφ. 1017/11-9-2018 (2)

Ίδρυση Κοινού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus Mundus Joint Master Degree 2018 του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το ASTON University (UK) και το Institut Mines-Telecom (IMT)/Telecom SudParis (TSP) (F) με τίτλο «SMART TELECOM AND SENSING NETWORKS (SMARTNET)».

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. τις διατάξεις του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 43, 45 και 85,
2. την αριθμ. 163204/Ζ1/29-9-2017 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
3. την αριθμ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β' 4334) με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών»,

4. την αριθμ. 41931/Ζ1/13-3-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ Β' 972) με τίτλο «Ρύθμιση θεμάτων ίδρυσης κοινών Π.Μ.Σ. και εκπόνησης διδακτορικών διατριβών με συνεπίβλεψη μεταξύ ημεδαπών Α.Ε.Ι. και αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων ή ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της αλλοδαπής»,

5. τις παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 19 και την παρ. 3α του άρθρου 42 του ν. 4521 «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις»,

6. τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 (ΦΕΚ Α' 102),

7. τις διατάξεις του ν. 4559/3-8-2018 (ΦΕΚ Α' 142) «Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιόνιο Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις»,

8. τις διατάξεις του ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ Α' 195), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν,

9. τις διατάξεις του ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 83), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν,

10. το π.δ. 85/31-5-2013 (ΦΕΚ Α' 124) «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών»,

11. τις διατάξεις του ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 (ΦΕΚ 189/τ.Α'/02-08-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,

12. την πρόταση έγκρισης χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «SMART TELECOM AND SENSING NETWORKS (SMARTNET)»,

13. τη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών του ASTON University (UK) και του Institut Mines-Telecom (IMT)/Telecom SudParis (TSP) (F),

14. το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του ΕΚΠΑ (11η συνεδρίαση 12-3-2018),

15. το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (9η συνεδρίαση 22-5-2018)

16. το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (17η συνεδρίαση 6-6-2018),

17. το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

την ίδρυση του Κοινού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus Mundus Joint Master Degree 2018 του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το ASTON University (UK) και το Institut Mines-Telecom (IMT)/Telecom SudParis (TSP) (F) με τίτλο «SMART TELECOM AND SENSING NETWORKS (SMARTNET)».

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

Αριθμ. 8860

(3)

Μεταβολή γνωστικού αντικείμενου του Κώστα Αποστόλου του Αθανασίου, μέλους Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Α.Π.) του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Η ΠΡΥΤΑΝΙΣΣΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του π.δ. 83/1984 (ΦΕΚ Α' 31) «Ίδρυση Πανεπιστημίου Αιγαίου, Ιονίου Πανεπιστημίου και Πανεπιστημίου Θεσσαλίας» όπως ισχύει.

2. Την αριθμ. 127425/Ζ1/26.07.2018 «διαπιστωτική πράξη εκλογής Πρύτανη και τεσσάρων (4) Αντιπρυτάνων του Πανεπιστημίου Αιγαίου» του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 463/17.08.2018, τ. ΥΟΔΔ) (ΑΔΑ:6ΝΙ04653ΠΣ-Χ5Κ).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 4009/2011 (ΦΕΚ Α' 195) «Δομή, Λειτουργία, Διασφάλιση Ποιότητας των Σπονδών και Διεθνοποίηση των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» όπως ισχύουν.

4. Τις διατάξεις του π.δ. 118/2002 (ΦΕΚ Α' 99) «Βαθμολογική και μισθολογική κατάσταση και εξέλιξη των μελών του ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Δ.Π.) των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» όπως ισχύουν.

5. Τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 27 του ν. 4386/2016 (ΦΕΚ Α' 83) «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις».

6. Την αριθμ. 126603/Ζ2/29.07.2016 (ΑΔΑ: Ω73Λ4653ΠΣ-Ψ6Θ) εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με θέμα «Οδηγίες σχετικά με την υλοποίηση και την εφαρμογή των περιεχόμενων στο άρθρο 27 και στο άρθρο 64 του ν. 4386/2016 (ΦΕΚ Α' 83) «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» που αφορούν στις κατηγορίες προσωπικού Ε.Ε.Π., Ε.Δ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.».

7. Την αριθμ. 160/04.11.2014 (ΦΕΚ 3125/Β'/20.11.2014) πράξη πρύτανη όπως τροποποιήθηκε με την αριθμ. 2789/07.10.2016 (ΦΕΚ 3742/Β'/18.11.2016) πράξη πρύτανη, σύμφωνα με την οποία ο Κώστας Απόστολος του Αθανασίου, εντάχθηκε σε κενή οργανική θέση Ε.Δ.Π. του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών, κατηγορίας ΠΕ, στη βαθμίδα Β', με γνωστικό αντικείμενο «Οργάνωση και Διδασκαλία Ηλεκτρονικών Περιβαλλόντων για τη Στήριξη της Πρακτικής Άσκησης».

8. Την αριθμ. 3571 Α'/15.05.2017 πράξη πρύτανη (ΦΕΚ 465/Γ'/22.05.2017 και διόρθωση σφάλματος ΦΕΚ 779/Γ'/10.08.2017) σχετικά με τη βαθμολογική κατάταξη του Κώστα Αποστόλου του Αθανασίου στη βαθμίδα Α'.

9. Την αριθμ. 1219/08.06.2018 αίτηση του Κώστα Αποστόλου του Αθανασίου μέλους Ε.Δ.Π. του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου για μεταβολή του γνωστικού του αντικείμενου.

10. Την αριθμ. 22/13.07.2018 απόφαση της Συνέλευσης του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης

σης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών με θέμα 4.5 «Μεταβολή γνωστικού αντικείμενου του Απόστολου Κώστα του Αθανασίου, μέλους Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου».

11. Το γεγονός ότι από την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

12. Τις διατάξεις του ν. 3861/2010 (ΦΕΚ Α' 112) «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ και άλλες διατάξεις», διαπιστώνει τη μεταβολή

του γνωστικού αντικείμενου του Κώστα Αποστόλου του Αθανασίου, μέλους Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) του Παιδαγωγικού τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, κατηγορίας ΠΕ, βαθμίδας Α', ως εξής: «Ηλεκτρονικά Περιβάλλοντα Μάθησης και Εκπαίδευσης»

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μυτιλήνη, 19.09.2018

Η Πρυτάνισσα

ΧΡΥΣΗ ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

